

Bijlage

Jurisprudentie 2006 Europees Hof voor de Rechten van de Mens

I. Algemene gegevens met betrekking tot Nederlandse zaken

In het jaar 2006 werden door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: “het Hof”) met betrekking tot klachten tegen Nederland;

- 538 nieuwe verzoekschriften ontvangen (2005: 511);
- 319 verzoekschriften niet-ontvankelijk verklaard en/of van de rol geschrapt (2005: 440);
- 33 verzoekschriften aan de regering ter kennis gebracht (2005: 36);
- 0 verzoekschriften ontvankelijk verklaard (2005: 7), en
- 7 uitspraken (*judgments*) gedaan (2005: 10).

Het aantal aanhangige verzoekschriften in Nederlandse zaken bedroeg

- 516 op 1 januari 2006 en
- 489 op 31 december 2006.

Van de genoemde 7 uitspraken in Nederlandse zaken betroffen er

- 6 de constatering dat een schending van het EVRM had plaatsgevonden;
- 1 de constatering dat geen schending van het EVRM had plaatsgevonden.

Voorts zijn in 2006 door het Hof 44 verzoeken tot het treffen van een voorlopige maatregel ontvangen¹, waarvan er

- 39 zijn afgewezen;
- 5 zijn toegewezen en aan de regering ter kennis gebracht.

Onderstaand volgen samenvattingen van uitspraken (*judgments*) van het Hof in zaken tegen Nederland, alsmede een opsomming van Nederlandse zaken waarin het Hof gemotiveerde beslissingen (*decisions*) tot niet-ontvankelijkheid of tot schrapping van de rol nam. Ten slotte is een overzicht toegevoegd van in 2006 genomen maatregelen tot tenuitvoerlegging van veroordelende uitspraken welke dateren van vóór dat jaar. Alle genoemde uitspraken en beslissingen zijn te vinden op de *website* van het Hof, www.echr.coe.int. Voor zover van toepassing wordt in voetnoten verwezen naar de vindplaatsen in de Nederlandse juridische pers².

¹ Op grond van Regel 39 van de Procedureregels van het Hof.

² EHRC = *European Human Rights Cases*; JV = Jurisprudentie Vreemdelingenzaken; NJ = Nederlandse Jurisprudentie; NAV = Nieuwsbrief Asiel- en Vreemdelingenrecht; NJB = Nederlands Juristenblad; NJCM = Bulletin van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten; RvdW = Rechtspraak van de Week.

II. Uitspraken (judgments) in zaken tegen Nederland (chronologisch)

RODRIGUES DA SILVA en HOOGKAMER, 31 januari 2006, zaak nr. 50435/99³

Solange Rodrigues da Silva is in 1972 geboren in Brazilië. In 1994 is zij naar Nederland gekomen, waar zij is gaan samenwonen met de heer Hoogkamer. In 1996 is uit hun relatie een dochter geboren, Rachael Hoogkamer, die de Nederlandse nationaliteit heeft. In 1997 zijn Rodrigues da Silva en de heer Hoogkamer uit elkaar gegaan. De heer Hoogkamer kreeg het gezag over Rachael. Gedurende de week woonde Rachael bij haar grootouders van vaderskant en in de weekeinden bij haar moeder. Omdat Rodrigues da Silva sinds haar komst naar Nederland hier illegaal verbleef, werd zij in 1999 door de politie gesommeerd het land binnen twee weken te verlaten. Desondanks zette zij haar verblijf in Nederland voort. In januari 2002 diende zij een verzoek in voor verblijf bij haar nieuwe Nederlandse partner, welk verzoek werd afgewezen.

Rodrigues da Silva en Rachael Hoogkamer klagen bij het Hof dat de weigering een verblijfsvergunning aan eerstgenoemde te verlenen een inbreuk vormt op het recht op eerbiediging van hun familie- en gezinsleven zoals beschreven in artikel 8 EVRM.

Niet in geschil is dat sprake is van familie- en gezinsleven tussen moeder en dochter. Evenmin wordt betwist dat het recht op familie- en gezinsleven niet wordt bedreigd door het *intrekken* van een verblijfsvergunning – klaagster verbleef immers illegaal in Nederland – maar door het *weigeren* daarvan. Het gaat in deze zaak dus om de vraag of de Staat de positieve verplichting heeft om het familie- en gezinsleven op zijn grondgebied mogelijk te maken. Het Hof stelt dat ook in dat geval een juiste balans moet worden gevonden tussen de conflicterende belangen van enerzijds het individu en anderzijds de gemeenschap. Het Hof merkt op dat de vader in de opvoeding van Rachael een minder prominente rol speelt dan de moeder en de grootouders van vaderskant. Met name met haar moeder heeft Rachael een nauwe band. Aangezien de vader van Rachael, die het ouderlijk gezag heeft, weigert zijn dochter toestemming te verlenen naar Brazilië te vertrekken, zou het gedwongen vertrek van Rodrigues da Silva de ontwrichting van de moeder-dochterrelatie betekenen. Het Hof is unaniem van oordeel dat het economisch welzijn van de staat in dit geval niet opweegt tegen de gerechtvaardigde belangen van Rodrigues da Silva en haar dochter. Dit ondanks het feit dat zij illegaal in Nederland verbleef en illegaal arbeid verrichtte waardoor zij geen belastingen en premies voor sociale zekerheid heeft afgedragen. Dat de Nederlandse autoriteiten in deze zaak zoveel gewicht hebben toegekend aan dit element kan, aldus het Hof, worden beschouwd als het toegeven aan *'excessive formalism'*. Het Hof constateert unaniem dat sprake is van een schending van artikel 8 EVRM en veroordeelt de Staat tot de betaling van €145,30 wegens proceskosten. De Regering heeft op grond van artikel 43 van het EVRM verzocht om verwijzing van deze zaak naar de Grote Kamer. Dit verzoek is echter niet ingewilligd.⁴

³ NJB jaargang 81 (2006), afl. 17, pp. 953; NJ 2006/476; RvdW 2006/356; JV 2006/90; NAV (2006), afl. 7, pp. 101-104; NJCM jaargang 31 (2006), afl. 6, pp. 844-851; EHRC 2006/35, pp. 310-316.

⁴ Zie over deze zaak ook de antwoorden van 21 maart 2006 van de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van de Tweede Kamerleden Klaas de Vries en Timmermans (ingezonden 14 maart 2006; nr. 2050609580).

SEZEN, 31 januari 2006, zaak nr. 50252/99⁵

Mevlut Sezen is in 1966 in Turkije geboren en in 1989 naar Nederland geëmigreerd. Aan hem werd een verblijfsvergunning verleend en later een voorwaardelijk recht om voor onbepaalde tijd in Nederland te verblijven. Zijn echtgenote is in 1972 in Turkije geboren en woont al sinds haar zevende levensjaar in Nederland. Ze heeft een permanente verblijfsvergunning. De heer en mevrouw Sezen hebben twee kinderen. In 1993 werd de heer Sezen veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf vanwege deelname aan een criminele organisatie en het in bezit hebben van 52 kilo heroïne. Nadat hij zijn straf had uitgezeten woonden hij en zijn echtgenote in 1995/1996 gedurende zes maanden niet samen. Het echtpaar verzocht om een aanpassing van de verblijfsvergunning van Sezen. Zij wilden, alhoewel ze wel van plan waren weer te gaan samenwonen, af van de voorwaarde dat de verblijfsvergunning van Sezen daarvan afhankelijk zou zijn. Dit verzoek werd niet ingewilligd. Volgens de Staatssecretaris van Justitie verloor Sezen, op het moment dat het samenwonen met zijn echtgenote ten einde kwam, het recht om voor onbepaalde tijd op Nederlandse bodem te verblijven. Gezien zijn strafrechtelijke veroordeling achtte de Staatssecretaris verder verblijf ongewenst.

Het echtpaar stelt bij het Hof dat de weigering om Sezen het recht toe te kennen voor onbepaalde tijd in Nederland te verblijven in strijd is met het recht op de eerbiediging van hun familie- en gezinsleven, neergelegd in artikel 8 EVRM.

Het Hof is van oordeel dat sprake is van een inmenging in het familie- en gezinsleven van klagers, zodat vastgesteld dient te worden of deze inmenging noodzakelijk is in een democratische samenleving. Het Hof erkent de ernst van de strafbare feiten die door Sezen zijn begaan en het feit dat hij sterke banden met Turkije heeft. Echter, het Hof hecht ook waarde aan het feit dat betrokkene na vervroegde invrijheidstelling nog twee jaar familielevens in Nederland kon opbouwen voordat hij ongewenst werd verklaard. Het Hof is verder van oordeel dat het voor de gezinsleden een radicale omwenteling zou betekenen indien zij Sezen naar Turkije zouden moeten volgen. Alle familieleden van de echtgenote wonen in Nederland. Bovendien zijn de kinderen in Nederland geboren en getogen. Het Hof deelt ten slotte niet de mening van de Regering dat het huwelijk tussen klager en zijn vrouw duurzaam zou zijn ontwricht. Het Hof constateert, met vijf stemmen tegen twee, dat sprake is van een schending van artikel 8 EVRM. De Nederlandse rechter Thomassen is het met deze conclusie niet eens en licht dit toe in een *'dissenting opinion'*, die werd ondersteund door een der andere rechters. De Regering heeft op grond van artikel 43 van het EVRM verzocht om verwijzing van deze zaak naar de Grote Kamer. Dit verzoek is echter niet ingewilligd.⁶

⁵ NJB jaargang 81 (2006), afl. 17, p. 952; RvdW 2006/357; JV 2006/89; NJCM jaargang 31 (2006), afl.4, pp.510-525; EHRC 2006/34, pp. 303-310.

⁶ Zie over deze zaak ook de antwoorden van 21 maart 2006 van de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van de Tweede Kamerleden Klaas de Vries en Timmermans (ingezonden 14 maart 2006; nr. 2050609580).

BAYBASIN, 6 juli 2006, zaak nr. 13600/02; SALAH, 6 juli 2006, zaak nr. 8196/02; SYLLA, 6 juli 2006, zaak nr. 14683/03⁷

Baybasin, van Turkse nationaliteit, werd veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf vanwege het plegen van ernstige misdrijven in het kader van een gewelddadige criminele organisatie, waarin hij een leidende rol vervulde. Van 26 juni 1998 tot 24 december 2003 verbleef hij in de Extra Beveiligde Inrichting (“EBI”) te Vught. Op 23 maart 2004 werd in een psychiatrisch rapport geconcludeerd dat hij tijdens zijn verblijf in de EBI verschillende geestelijke stoornissen had ontwikkeld.

Salah, van Algerijnse nationaliteit, werd op 1 oktober 1997 in voorarrest genomen op grond van verdenking van betrokkenheid bij de overval en moord op een Nederlands echtpaar. Op 5 september 2000 bevestigde de Hoge Raad de uitspraak van het Gerechtshof te 's Hertogenbosch waarin Salah tot twintig jaar gevangenisstraf plus TBS werd veroordeeld. Van 25 juni 1998 tot 12 mei 2003 verbleef hij in de EBI.

Sylla, van Franse nationaliteit, werd op 21 mei 1999 in Duitsland veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf vanwege afpersing, poging tot moord, moord en gijzelneming. Hij mocht zijn straf in Nederland, waar hij als kind was opgegroeid, uitzitten. Van 21 december 2000 tot 30 juni 2003 verbleef hij in de EBI.

De drie stellen bij het Hof dat het routinematige wekelijkse onderzoek aan en in het lichaam (“visitatie”) dat zij in de EBI hebben ondergaan moet worden aangemerkt als vernederende behandeling in de zin van artikel 3 EVRM. Zij beroepen zich daarbij op de uitspraken van het Hof in de zaken *Lorsé tegen Nederland* en *Van der Ven tegen Nederland*⁸. Baybasin heeft niet alleen bij het Hof zaken aanhangig gemaakt, maar tegelijkertijd bij de Nederlandse civiele rechter een vordering tot schadevergoeding ingediend voor het leed dat hij vanwege de visitaties heeft ondergaan. Salah en Sylla hebben verzocht om voeging in deze procedure.

Het Hof verwerpt het verweer van de Regering dat klagers de nationale rechtsmiddelen niet zouden hebben uitgeput omdat zij inmiddels een onrechtmatige daadsactie tegen de Staat hebben gestart teneinde vergoeding van de door schending van artikel 3 EVRM geleden immateriële schade te verkrijgen. In lijn met zijn oordeel in de zaken *Lorsé* en *Van der Ven* is het Hof unaniem van oordeel dat de wekelijkse routinematige visitaties in strijd zijn met artikel 3 EVRM. Het Hof onderkent dat de Staat op 1 maart 2003, naar aanleiding van de genoemde zaken, het regime in de EBI op dit punt heeft aangepast. Ten aanzien van de schadeclaim overweegt het Hof dat het met de ongebruikelijke situatie wordt geconfronteerd dat klagers inmiddels voor de nationale rechter een procedure zijn gestart, met zelfde doel als de procedure op grond van artikel 41 EVRM, namelijk het verkrijgen van een vergoeding van schade, veroorzaakt door schending van het EVRM. Het Hof kan een dergelijke samenloop niet accepteren. Voor de duidelijkheid wijst het Hof er wel op dat de voorwaarde van uitputting van nationale rechtsmiddelen niet geldt ten aanzien van vorderingen voor billijke genoegdoening op grond van artikel 41 EVRM. Het Hof gaat uitvoerig in op de verhouding tussen deze bepaling en artikel 46 EVRM,

⁷ RvdW 2006/816; NJCM jaargang 31 (2006), afl.5, pp.722-724; EHRC 2006/116, pp. 1075-1085.

⁸ EHRM 4 februari 2003. Zie rapportage over het jaar 2003.

waarin de bindende kracht van de uitspraken van het Hof is vastgelegd⁹ en wijst erop dat de Staat aan al zijn verdragsverplichtingen heeft voldaan zodra de op grond van artikel 46 EVRM geboden maatregelen, inclusief de eventuele toekenningen op basis van artikel 41 EVRM, genomen zijn. Ten overvloede merkt het Hof op dat het de verdragspartijen vrij staat om een klager in aanvulling daarop nog verdere compensatie toe te kennen, maar dat een dergelijke vrijwillige additionele compensatoire maatregel geen basis vindt in artikel 41, artikel 46 of enige andere bepaling van het EVRM. Met betrekking tot de onderhavige zaken overweegt het Hof dat vanwege de aanhangige nationale schadevergoedingsprocedure, de kwestie van artikel 41 nog niet gereed is voor beslissing omdat het Hof daarbij rekening wenst te houden met de uitkomst van deze nationale procedure. Het Hof nodigt de partijen uit om de kwestie van genoegdoening in onderling overleg af te ronden.

Tussen Salah en de Staat is inmiddels overeenstemming bereikt over een billijke genoegdoening ten bedrage van € 2.500. De onderhandelingen met Sylla en Baybasin hebben niet geleid tot een overeenkomst, hetgeen aan het Hof ter kennis is gebracht.

ÜNER, 18 oktober 2006 (Grote Kamer), zaak nr. 46410/99¹⁰

Üner kwam op twaalfjarige leeftijd als Turkse immigrant naar Nederland. Hij vroeg nimmer de Nederlandse nationaliteit aan. Als gevolg van een strafrechtelijke veroordeling vanwege doodslag en zware mishandeling raakte hij zijn verblijfsvergunning kwijt en werd hij voor een periode van tien jaar tot ongewenst vreemdeling verklaard. Omdat hij daardoor werd gescheiden van zijn vriendin en twee jonge zontjes, die alledrie de Nederlandse nationaliteit hebben, stelde hij dat de Nederlandse Staat zijn recht op respect voor familie- en gezinsleven als bedoeld in artikel 8 EVRM had geschonden. Op 5 juli 2005 oordeelde een Kamer van zeven rechters van het Hof dat geen sprake was van een schending¹¹. Klager verzocht om verwijzing van zijn zaak naar de Grote Kamer van zeventien rechters. Dit verzoek werd ingewilligd en, nadat op 5 april 2006 een hoorzitting had plaatsgevonden, deed de Grote Kamer op 18 oktober 2006 uitspraak.

De Grote Kamer besteedt aandacht aan twee cruciale vragen. Ten eerste de vraag of het gerechtvaardigd is om zogenaamde '*settled migrants*', die in het gastland zijn geboren dan wel daar op jonge leeftijd naar toe zijn gekomen maar niet de nationaliteit van het gastland bezitten, anders te behandelen dan staatsburgers. Ten tweede de vraag of het opleggen van een gevangenisstraf en het daarna voor een bepaalde periode ongewenstverklaren van de immigrant al dan niet als een dubbele bestraffing zou moeten worden aangemerkt. Bij de beantwoording van deze vragen stelt de Grote Kamer voorop dat uit artikel 8 van het EVRM geen absoluut recht voor vreemdelingen voortvloeit om niet te worden uitgezet. Dit geldt voor vreemdelingen die het gastland als volwassene zijn binnengekomen, maar ook voor hen die er al vanaf heel jeugdige leeftijd wonen of er zelfs geboren zijn. De Grote Kamer overweegt dat, zelfs indien een vreemdeling een zeer sterke verblijfsstatus heeft en in hoge mate geïntegreerd is, zijn of haar positie niet kan

⁹ Paragrafen 70 – 77 van de uitspraak inzake Baybasin.

¹⁰ JV 2006/417; NJB jaargang 82 (2007), afl. 4, pp. 229-230; EHRC 2006/146, pp. 1375 – 1387.

¹¹ Zie rapportage over het jaar 2005.

worden gelijkgesteld aan die van een staatsburger. Ten aanzien van de tweede vraag overweegt de Grote Kamer dat de beslissing om een verblijfsvergunning in te trekken of een ongewenstverklaring op te leggen na een strafrechtelijke veroordeling geen dubbele bestraffing betekent omdat het hier om een administratieve maatregel gaat die eerder een preventief dan een bestraffend karakter heeft. Verder verduidelijkt de Grote Kamer de zogenaamde '*Boultif-criteria*' die gebruikt worden bij de beantwoording van de vraag of een maatregel voldoet aan de vereisten van noodzakelijkheid en proportionaliteit. Voor het eerst expliciteert het Hof dat naast deze criteria eveneens gekeken moet worden naar het belang en welzijn van de kinderen, in het bijzonder de ernst van de problemen die kinderen waarschijnlijk zouden ondervinden in het land van herkomst van de uit te zetten persoon, alsmede naar de hechtheid van de sociale, culturele en familiebanden van de uit te zetten persoon met het gastland en met zijn land van herkomst. Verder verdient vermelding dat het Hof heeft overwogen dat het geheel van sociale banden tussen de langdurig ingezeten immigrant en de gemeenschap waarin hij leeft tevens onderdeel uitmaakt van het begrip 'privéleven' in de zin van artikel 8 EVRM.

De Grote Kamer concludeert dat de Staat terecht heeft geoordeeld dat het belang bij handhaving van de openbare veiligheid en het voorkomen van strafbare feiten in deze zaak zwaarder woog dan klagers belang en bevestigt met veertien stemmen tegen drie het oordeel van de Kamer dat geen sprake is van een schending van artikel 8 EVRM.

VERAART, 30 november 2006, zaak nr. 10807/04

In een NCRV-documentaire getiteld 'Verborgene moeders' deelde mevrouw A.K. mede dat zij het slachtoffer van grove incest was geweest, gepleegd door haar grootvader, vader en tenminste twee broers. Zij verklaarde dat zij met hulp van een therapeut eerder verdrongen herinneringen hierover hervonden had. De familie van mevrouw A.K. schakelde na de uitzending een advocaat in, de heer Veraart. Deze liet zich in een interview op de radio vervolgens zeer negatief uit over de therapeut en trok openlijk in twijfel of deze wel een gediplomeerd therapeut was. De therapeut diende daarover een klacht in bij de deken van de Orde van Advocaten. Die verklaarde de klacht ongegrond. Het Hof van Discipline verklaarde in hoger beroep de klacht echter gegrond en de heer Veraart kreeg een enkele waarschuwing.

Veraart stelt bij het Hof dat de sanctie die het Hof van Discipline hem heeft opgelegd een schending vormt van de vrijheid van meningsuiting als neergelegd in artikel 10 EVRM. Het Hof wijst erop dat het recht op vrijheid van meningsuiting van een advocaat, gezien de bijzondere aard van diens werkzaamheden, aan een zekere beperking onderworpen kan zijn. Dit neemt volgens het Hof niet weg dat klager in casu het recht had om, in het belang van zijn cliënt, in het openbaar uitlatingen te doen. Het Hof maakt daarbij onderscheid tussen feitelijke constatering en waardeoordelen. In het laatste geval is bij de afweging, of een inbreuk op het recht op vrijheid van meningsuiting proportioneel is, bepalend of er een voldoende feitelijke grondslag is voor de uitlatingen. In onderhavige zaak overweegt het Hof dat, gezien de ernst van de beschuldigingen van mevrouw A.K. jegens haar familie, in de rede had gelegen dat de therapeut in de disciplinaire procedure diploma's had moeten overleggen. Op die manier had immers de feitelijke grondslag van de uitlatingen van klager beoordeeld kunnen worden. De therapeut werd echter pas in het

laatste stadium van de procedure, tijdens de zitting bij het Hof van Discipline, gevraagd naar zijn diploma's. Het Hof constateert vervolgens dat uit de uitspraak van het Hof van Discipline niet blijkt dat dat Hof beoordeeld heeft of de therapeut over de vereiste deskundigheid beschikte om te kunnen bepalen wat het waarheidsgehalte was van de beschuldigingen van zijn cliënte jegens haar familie. Hierdoor was het oordeel van het Hof van Discipline gebaseerd op een inadequate vaststelling van de feiten. Het Hof oordeelt dat hiermee een ongeoorloofde inbreuk is gemaakt op het recht op vrijheid van meningsuiting.

Het Hof concludeert, met vijf stemmen tegen twee, dat sprake is van een schending van artikel 10 EVRM. De staat wordt veroordeeld tot betaling aan Veraart van een bedrag van €2.583 vanwege proceskosten

III. Gemotiveerde beslissingen (decisions) tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol in zaken tegen Nederland (chronologisch)¹²

Niet-ontvankelijk:

- SADDAM HUSSEIN (tegen 21 Lidstaten), 14 maart 2006, zaak nr. 23276/04¹³.
- USEINOV, 11 april 2006, zaak nr. 61292/00¹⁴.
- DÉNU, 4 mei 2006, zaak nr. 32321/03¹⁵.
- JELTSUJEVA, 1 juni 2006, zaak nr. 39858/04¹⁶.
- VAN DER VELDEN, 7 december 2006, zaak nr. 29514/05.
- S.A., 12 december 2006, zaak nr. 3049/06.

Geschrapt van de rol:

- OKAY e.a., 26 januari 2006, zaak nr. 28243/02.
- NELSON & KAPEL, 30 maart 2006, zaak nr. 50665/99.
- MOUNDELE YAMBA, 6 april 2006, zaak nr. 26969/04.
- CHIRINO, 4 mei 2006, zaak nr. 31898/04.
- ESMALI, 23 mei 2006, zaak nr. 23254/05.
- MOHAMMADI, 1 juni 2006, zaak nr. 5140/06.
- BORTNIKOVA, 15 juni 2006, zaak nr. 28846/04.
- KIDANE WOLDE GEORGIS, 21 september 2006, zaak nr. 18128/05¹⁷.
- TSHIBISHIABU, 21 september 2006, zaak nr. 13538/03.

¹² Uit het veel omvangrijkere aantal beslissingen tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol in zaken tegen Nederland betreft het hier uitsluitend beslissingen die zijn gemotiveerd door een Kamer van het Hof.

¹³ RvdW 2006/464; ECHR 2006/53, pp. 483-484.

¹⁴ RvdW 2006/723; NJCM jaargang 31 (2006), afl. 8, pp. 1172-1174; EHRC 2006/93, pp. 844-848.

¹⁵ NJCM jaargang 31 (2006), afl. 8, pp. 1174-1175.

¹⁶ RvdW 2006/813; NJCM jaargang 31 (2006), afl. 8, pp. 1175-1176; EHRC 2006/104, pp. 937-939.

¹⁷ Niet gepubliceerd op de website van het Hof.

IV. In 2006 genomen maatregelen tot tenuitvoerlegging van oudere uitspraken

BRAND, 11 mei 2004, zaak nr. 49902/99; MORSINK, 11 mei 2004, zaak nr. 48865/99¹⁸

Deze zaken betroffen de tbs-passantenproblematiek: klagers waren beiden veroordeeld tot gevangenisstraf en terbeschikkingstelling (tbs) met bevel tot verpleging van overheidswege, maar na ommekomst van de gevangenisstraffen was niet onmiddellijk plaats beschikbaar in een tbs-inrichting, als gevolg waarvan zij meer dan vijftien, respectievelijk zes maanden als ‘passant’ in een huis van bewaring verbleven.

De oplossing voor het passantenprobleem is sindsdien hoofdzakelijk gezocht in het uitbreiden van capaciteit. Per 2006 zijn in dat kader in het gevangeniswezen 146 plaatsen gerealiseerd. Deze plaatsen betreffen reguliere tbs-capaciteit, longstaycapaciteit en plaatsen voor voorbehandeling. De plaatsen voor voorbehandeling zijn een proef waarin passanten behandeling aangeboden krijgen met als doel de uiteindelijk tbs-behandeling in een tbs-kliniek te verkorten. Voor de komende jaren zijn verdere forse uitbreidingen voorzien. Verder wordt preklinische interventie aangeboden aan tbs-passanten alvorens zij worden opgenomen in tbs-inrichtingen. Het kabinet heeft voorts middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de aanbevelingen in het rapport van de parlementaire onderzoekscommissie tbs. Deze zijn verwerkt in de begroting 2007. Met deze middelen wordt enerzijds de capaciteit uitgebreid en anderzijds worden maatregelen getroffen waardoor wordt verwacht dat de capaciteitsbehoefte zal afnemen. De maatregelen zijn gericht op het verminderen van de instroom en het vergroten van de uitstroom uit de tbs. Echter, als gevolg van het stringente verloffbeleid staat daar een opwaartse druk op de capaciteitsbehoefte tegenover. Het beleid is erop gericht om in 2010 in 350 plaatsen te hebben voorzien. De grenzen van uitbreiding bij bestaande voorzieningen zijn inmiddels echter bereikt, zodat uitbreiding in de komende jaren gerealiseerd zal moeten worden door nieuwbouw en door het bieden van een geëigende setting buiten de tbs-klinieken.

Ondanks de gerealiseerde capaciteitsuitbreiding en alle inspanningen voor verdere uitbreiding is de passantentermijn nog niet in alle gevallen teruggedrongen tot een periode van korter dan zes maanden. Het aantal tbs-opleggingen is onverminderd hoog en het realiseren van uitbreidingen duurt lang, bijvoorbeeld omdat voldoende kwalitatief personeel – sociotherapeuten, psychologen, psychiaters – aangetrokken moet worden. Het aantal passanten is het afgelopen jaar wel gehalveerd, van 228 tot 114. Omdat uitbreiding enige tijd kost zal in 2007 echter onvermijdelijk een, weliswaar geleidelijk afnemend, tekort aan plaatsen blijven bestaan.

MATHEW, 29 september 2005, zaak nr. 24919/03¹⁹

In deze zaak oordeelde het Hof dat de situatie van de klager in het Korrektie Instituut Aruba op bepaalde punten in strijd was met het verbod van onmenselijke of vernederende behandeling als bedoeld in artikel 3 EVRM. Zoals vermeld in de rapportage over het jaar

¹⁸ Zie rapportage over het jaar 2004.

¹⁹ Zie rapportage over het jaar 2005.

2005 diende klager een verzoek in om verwijzing van de zaak naar de Grote Kamer. Dit verzoek is op 15 februari 2006 afgewezen, als gevolg waarvan de uitspraak op die dag definitief is geworden. De verbouwing en renovatie van de strafcellen van het Korrektie Instituut Aruba zijn in het jaar 2006 voltooid zodat de situatie als bekritiseerd door het Hof zich niet zal kunnen herhalen.

RAMSAHAI, 10 november 2005, zaak nr. 52391/99²⁰

Deze zaak betreft een dodelijk schietincident waarbij een politieagent was betrokken. Op 10 november 2005 constateerde een Kamer van het Hof dat het door de politieagent aangewende dodelijke geweld te rechtvaardigen was onder artikel 2 EVRM. Desalniettemin was de Kamer van oordeel dat op een tweetal punten sprake was van een procedurele schending van artikel 2 EVRM: de (te) late betrokkenheid van de Rijksrecherche bij het onderzoek en het feit dat de beslissing ex artikel 12 Wetboek van Strafvordering om de betrokken agenten niet te vervolgen, niet in het openbaar is gedaan. Na deze Kameruitspraak heeft de Regering verzocht om verwijzing van de zaak naar de Grote Kamer van het Hof op de voet van artikel 43, eerste lid, EVRM. Dit verzoek werd door het Hof gehonoreerd, als gevolg waarvan de Kameruitspraak niet onherroepelijk is geworden. Op 18 oktober 2006 vond voor de Grote Kamer een hoorzitting plaats. Einduitspraak wordt in 2007 verwacht.

TUQUABO-TEKLE, 1 december 2005, zaak nr. 60665/00²¹

In deze zaak constateerde het Hof een schending van het recht op familie- en gezinsleven als bedoeld in artikel 8 EVRM, als gevolg van de weigering van de regering om de in Eritrea verblijvende, vijftienjarige dochter van klagster verblijf bij haar familie in Nederland toe te staan. Zoals gemeld door de Minister voor Vreemdelingenzaken en Immigratie in haar brief aan de Tweede Kamer van 23 september 2006 is het beleid inmiddels aangepast aan deze uitspraak²². De aanpassing houdt kort weergegeven in dat, behoudens enkele uitzonderingen, bij het bestaan van familie- en gezinsleven in beginsel wordt aangenomen dat sprake is van een feitelijke gezinsband.

²⁰ Zie rapportage over het jaar 2005.

²¹ Zie rapportage over het jaar 2005.

²² WBV 2006/33A, Stcrt. 233, 29 november 2006.